

A szabálysértési határozat szerint az eljárás alá vont személy azzal követte el a szabálysértést, hogy nem tett eleget az arra irányuló rendőri felszólításnak, hogy az Országház ... kapujánál tartott demonstrációt, amivel az átjutást megakadályozta és ezzel mások jogát sértette, hagyja abba és a helyszínt hagyja el. Mivel a demonstrációval megakadályozta az Országház parkolójába történő ki- és bejutást, az eljárás alá vont személy mások jogait és szabadságát sértette – és mivel mások jogainak és szabadságának sérelme a gyülekezési törvény értelmében illegitim, a rendőri intézkedés jogszerű volt, a passzív engedetlenséggel az eljárás alá vont személy megvalósította a szabálysértést.

Az eljárás alá vont személy a demonstrációval a szóban forgó parkoló-bejáratnál a gépjárműforgalmat csak akadályozta, de nem lehetetlenítette el, a gyalogosforgalmat pedig még csak nem is zavarta. A parkolóba bejutás más módon is biztosított volt, mivel a beton virágtartókat a demonstráció megkezdése után áthelyezték utat nyitva ezzel a gépjármű forgalomnak. (Az nem derült ki, hogy pontosan ki tette arrébb a virágládákat, csak valószínűsíteni lehet, hogy a parlament személyzete intézkedett ennek érdekében.)

Az I-es kapunál demonstrálókra vonatkozóan: A szabálysértési határozat történeti tényállásának az a megállapítása, mely szerint magatartásuk következtében a 2-es villamos közlekedése mindkét forgalmi irányban átmenetileg leállt a parkolóba bejutni nem tudó gépjárművek miatt, nem támasztható alá. Ugyanis a szabálysértési hatóság által rendelkezésre bocsátott bizonyítékok, a rendőri intézkedésről készült videofelvétel és a térfigyelő kamerák felvételei szerint nem a parkolni szándékozó gépjárművek akadályozták a villamosközlekedést, hanem az eljárás alá vont személyek ellen intézkedő rendőrök szolgálati gépjárművel álltak meg a villamos síneken.

Azzal egyetértünk, hogy bár spontán gyülekezésszerű van szó, a demonstráció bejelentés nélkül is a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozik.

A szabálysértési hatóság azonban az eset jogi megítélésben téved. A gyülekezési törvénynek az a szabálya, mely szerint a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével (a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (Gytv.) 2. § (3) bekezdés), nem arra az esetre vonatkozik, amikor a gyülekezési jog gyakorlása másoknak a mozgásszabadsághoz, szabad közlekedéshez való jogát korlátozza. A jogok összeütközésének azt az esetét, amikor a gyülekezési jog gyakorlása mások mozgási szabadságához való jogát korlátozza, a jogalkotó a gyülekezési törvénnyel egyértelműen rendezte – azaz nem hagyott mérlegelési lehetőséget a jogalkalmazó hatóságnak –, amikor azt írta elő, hogy a tervezett demonstráció tudomásul vétele megtagadható, amennyiben a közlekedés más útvonalon nem biztosítható (Gytv. 8. § (1) bekezdés). Mivel minden demonstráció korlátozza kisebb vagy nagyobb mértékben mások mozgásszabadságához való jogát, a törvény ezzel a szigorú és szűkre szabott szabállyal biztosítja a gyülekezési jog fokozott védelmét. (Lásd a 2011-es és 2012-es Budapest Pride-felvonulások betiltását hatályon kívül helyező bírósági végzéseket: Fővárosi Bíróság 27.Kpk.45.188/2011/4. és Fővárosi Törvényszék 27.Kpk.45.385/2012/2.)

Az eljárás alá vont személy fellépése nem járt a közlekedés teljes ellehetetlenítésével (a közlekedés biztosítható volt más útvonalon), más jogok korlátozása, sérelme pedig nem merült fel. Ebből az következik, hogy az abbahagyásra és a helyszínt elhagyására irányuló rendőri intézkedés nem volt jogszerű. A rendőrségről szóló törvény szerint az intézkedő rendőr utasításának engedelmeskedni kell, kivéve, ha az intézkedés jogszerűtlensége mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. Ebből azonban nem következik az, hogy azokban az esetekben, amikor bár jogszerűtlen a rendőri intézkedés, de ez mérlegelés nélkül a helyszínen nem állapítható meg, akkor a szabálysértési

eljárásban mérlegelés nélkül jogszerűnek kellene tekinteni a fellépést. A szabálysértési tényállás megvalósulásának feltétele, hogy jogszerű a rendőri intézkedés, így ha mérlegeléssel arra a megállapításra jut a bíróság, hogy a fellépés nem volt jogszerű, úgy szabálysértés nem valósulhat meg a passzív ellenállással.

Mivel így a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének egyik tényállási eleme hiányzik, a szabálysértési felelősség sem állapítható meg, és az eljárást a bíróságnak meg kell szüntetnie.

Más okból sem állapítható meg szabálysértés elkövetése.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs.tv.) szerint:

„1. § (1) Szabálysértés az az e törvény által büntetni rendelt tevékenység vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra.

(2) E törvény alkalmazásában az a tevékenység vagy mulasztás veszélyes a társadalomra, amely a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükségesnél kisebb fokban sérti vagy veszélyezteti az Alaptörvény szerinti állami, társadalmi vagy gazdasági rendet, a természetes és jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli szervezetek személyét vagy jogait.”

A társadalomra veszélyesség megítélése szempontjából a büntetőjogban használatos társadalomra veszélyesség terminológia jogalkalmazói gyakorlatát kell irányadónak tekinteni. A Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) szerint:

„10. § (1) Bűncselekmény az a szándékosan vagy - ha a törvény a gondatlan elkövetést is bünteti - gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli.

(2) Társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely Magyarország állami, társadalmi vagy gazdasági rendjét, az állampolgárok személyét vagy jogait sérti vagy veszélyezteti.”

A konkrét cselekmény elbírálása során az eljáró hatóságoknak és bíróságnak minden esetben vizsgálniuk kell, hogy az adott magatartás egyáltalán veszélyes-e, illetve, hogy milyen fokban veszélyes a társadalomra.

A társadalomra veszélyesség tehát nem pusztán jogalkotási, hanem jogalkalmazási kategória is. A hatályos jogi szabályozás lehetővé teszi, hogy a bíróság juthat olyan álláspontra, arra a következtetésre, hogy valamely konkrét, a törvényi tényállást kimerítő, büntetni rendelt cselekmény nem veszélyes a társadalomra. Amennyiben erre a következtetésre jut, konstatálja: a bűncselekmény illetve szabálysértés egyik fogalmi ismérve hiányzik. Bármely fogalmi ismérv hiányában szabálysértés elkövetését sem lehet megállapítani, és a bíróságnak az eljárást megszüntető határozatot kell hoznia.

Ezekben az ügyekben bírói mérlegelés eredménye lehet a társadalomra veszélyesség hiányának, ezzel összefüggésben szabálysértés hiányának megállapítása.

Polgári engedetlenségnek nevezzük, ha egy ember vagy csoport szándékosan azért követ el törvénysértést, hogy igazságtalan, méltánytalan, alapjog-sértő szabályozásra vagy hatósági gyakorlatra hívja fel a közfigyelmet. Ilyen tette akkor kerül sor, ha nincs más eszköz az elfogadhatatlan helyzet megváltoztatására. A polgári engedetlenség jellemzője, hogy nem jár erőszakkal, rongálással, és nem sérti mások alapvető jogait. Az engedetlenedő tudja, hogy tette jogi felelősségre vonással járhat, és vállalja a hátrányos következmények kockázatát.

Jelen esetben azonban az eljárás alá vont személy mások alapvető jogait nem sértette, nem volt erőszakos és rongálással sem járt. Álláspontunk szerint magatartásuk nem ütközött semmilyen jogszabályba, az alaptörvény negyedik módosításával kapcsolatosan nyilvánítottak véleményt ott, ahol a kifogásolt törvénykezés éppen zajlott.

A polgári engedetlenséggel kapcsolatban korábban a közfigyelem középpontjában álló ügyekben már állást foglalt bíróság és törvényhozó egyaránt. 2007. februárjában Szájer József fideszes EP-képviselő vezetésével lebontották a parlament köré felállított kordonokat, ami miatt szabálysértési eljárás indult Orbán Viktor pártelnök és 79 társa ellen. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2008. áprilisában megszüntette a szabálysértési eljárást arra hivatkozással, hogy a képviselők véleményüket nyilvánították ki békés módon. 2011. december 23-án LMP-s politikusok láncolták magukat a parlament kapujához, ellenük büntető eljárás indult. Esetükben az országgyűlés a 2012. évi 12-es törvénnyel közkegyelmet gyakorolt, ezzel kifejezve azt, hogy az állam nem kíván élni büntetőjogi igénye érvényesítésével.

A Parlament parkolójának bejáratánál demonstráló fiatalok sem tettek más, tiltakozó véleményüket nyilvánították ki az Alaptörvény negyedik módosítása ellen, ott ahol aznap a szavazás zajlott. Az ő polgári engedetlenségi akciójuk semmivel nem veszélyesebb a társadalomra, mint azoké a politikusoké, akik a most vitatott törvényt megszavazták.